

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าว ด้วยวิธีผสมผสาน จังหวัดฉะเชิงเทรา

Farmers' opinions on the Prevention Coconut Black-Headed Caterpillar
by Integrated Method, Chachoengsao Province

วรรณพร อยู่มั่นคง¹ และสุพัตรา ศรีสุวรรณ^{2*}
Wannaporn Yumankong¹ and Supattra Srisuwan^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเปิดรับข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน 2) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน 3) ความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานต่อความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 169 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.4 อายุเฉลี่ย 57.82 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 46.2 รายได้ในการทำสวนต่อปีเฉลี่ย 104,692.31 บาท รายจ่ายในการทำสวนต่อปีเฉลี่ย 24,543.79 บาท ประสบการณ์ในการทำสวนเฉลี่ย 26.56 ปี พื้นที่ปลูกเฉลี่ย 8.50 ไร่ แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.03 คน แรงงานจ้างเฉลี่ย 2.05 คน เกษตรกรมีการเปิดรับข่าวสาร ผ่านสื่อบุคคลจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 68.0 ผ่านสื่อกิจกรรมจากอบรมและศึกษาดูงาน ร้อยละ 46.7 สื่อมวลชนจากแผ่นพับและโปสเตอร์ ร้อยละ 62.1 เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 75.7 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 ผลทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน โดยรวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

คำสำคัญ: ความคิดเห็น หนอนหัวดำมะพร้าว วิธีป้องกันกำจัดแบบผสมผสาน มะพร้าว

Abstract

The objectives of this research were 1) to study personal factors, socio-economic factors, media information exposure on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method and knowledge on prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method 2) to study farmers' opinions on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method 3) to seek the relationship between knowledge and farmers' opinions on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method. The sample of this study were 169 people. Data collected by face to face interview. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, minimum, maximum, and Pearson's correlation. The research finding revealed that the farmers were female 54.4

¹ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

*Corresponding author, Email: agrstsw@ku.ac.th

percent, the average age at 57.82 years old, The education was primary school 46.2 percent, the average income from farming was 104,692.31 baht, the average farming expenses was 24,543.79 baht, had 26.56 years of experience in farm, the average agricultural area was 8.50 rai, the average number of labors was 2.05 people. Media information exposure of farmers through a training 68.0 percent, observation 46.7 percent, brochure and poster 62.1 percent. Knowledge on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method was at high levels 75.7 percent. Farmers' opinions on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method for overall had the average at high levels average 3.76. The result from the hypothesis investigation found out the knowledge on prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method related to the opinion on prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method had a significantly level of 0.01.

Keywords: Opinions, coconut black-headed caterpillar, the prevention by integrated method, Coconut

คำนำ

มะพร้าวเป็นพืชยืนต้นชนิดหนึ่ง อยู่ในตระกูลปาล์ม ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและอยู่คู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านานจึงมีความผูกพันอยู่กับคนไทยทุกส่วนของมะพร้าวนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น น้ำและ เนื้อมะพร้าวอ่อนใช้รับประทาน เนื้อในผลแก่นำไปขูดและคั้นกะทิ กะลามะพร้าวนำไปทำเป็นสิ่งประดิษฐ์ สิ่งของ โยมะพร้าว นำไปผสมดินทำเป็นดินปลูก เป็นต้น (สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2560 ง)

ในปี 2559 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมะพร้าว 1,153,000 ไร่ พื้นที่ให้ผลผลิต 1,136,000 ไร่ ปริมาณผลผลิต 858,000 ตัน คิดเป็นมูลค่าผลผลิตทั้งหมด 9,857 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร, 2560) โดยจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวนพื้นที่ปลูกมะพร้าว 21,731 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 19,291 ไร่ ปริมาณผลผลิต 15,660 ตัน คิดเป็นมูลค่าผลผลิตทั้งหมด 224.09 ล้านบาท โดยมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวมากที่สุด คือ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางคล้า อำเภอดงเคี่ยน และอำเภอบางน้ำเปรี้ยว ตามลำดับ (สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2560 ก)

จากสถานการณ์ผลผลิตมะพร้าวจากแหล่งผลิตมะพร้าวที่สำคัญของประเทศไทย มีผลผลิตลดลงจากปี 2554 อย่างต่อเนื่อง จากปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูมะพร้าว ทำให้ผลผลิตมะพร้าวของเกษตรกรลดลง และเกษตรกรขาดความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูมะพร้าว (หนอนหัวดำมะพร้าว) อย่างถูกวิธี ส่งผลให้เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการดูแลสวนมะพร้าว เกษตรกรบางรายปรับเปลี่ยนเนื้อที่ไปปลูกปาล์มน้ำมันและยางพาราที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าทดแทน ในปี 2560 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอคณะรัฐมนตรีขออนุมัติดำเนินโครงการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว (หนอนหัวดำมะพร้าว) ด้วยวิธีผสมผสาน เพื่อควบคุมและตัดวงจรการระบาดของหนอนหัวดำมะพร้าวไม่ให้แพร่ระบาดไปยังพื้นที่แห่งใหม่และพืชชนิดอื่น ที่พบการระบาดของหนอนหัวดำมะพร้าว (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) สำนักงานเกษตรจังหวัดและเกษตรอำเภอ จังหวัดฉะเชิงเทราได้ดำเนินการสำรวจการระบาดของหนอนหัวดำมะพร้าวในพื้นที่สำรวจ 3,618.88 ไร่ พบการระบาดของหนอนหัวดำมะพร้าว จำนวน 879.13 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.29 ของพื้นที่สำรวจ (สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2560 ข)

มะพร้าวในจังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งมะพร้าวอ่อนและมะพร้าวแก่ได้ประสบปัญหาการระบาดของหนอนหัวดำมะพร้าว ทำให้ผลผลิตมะพร้าวลดลงเกิดความเสียหายแก่เกษตรกรอย่างมากจึงได้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องหนอนหัวดำมะพร้าว และการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานกับเกษตรกรผู้เข้าร่วมในโครงการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว (หนอนหัวดำมะพร้าว) ด้วยวิธีผสมผสาน เป็นการป้องกันกำจัดและยับยั้ง

การระบาดของหนอนหัวดำนะพรวัว ด้วยวิธีการ หลากหลาย ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์การระบาดและปัจจัยของระบบนิเวศน์โดยใช้วิธีทำความสะอาดบริเวณสวน วิธีตัดทางใบเผาทำลาย วิธีใช้เชื้อบีที ปล่อยแตนเบียน วิธีการใช้สารเคมีฉีดเข้าลำต้น หรือพ่นทางใบ หลายวิธีร่วมกัน เพื่อลดปริมาณหนอนหัวดำนะพรวัว ไม่ให้กลับมาระบาดใหม่ และก่อให้เกิดความเสียหายอีก (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเปิดรับข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัวด้วยวิธีผสมผสาน และความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน และความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัวด้วยวิธีผสมผสานกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการเกษตร และเป็นแนวทางการวางแผนในการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน ซึ่งเป็นวิธีป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัว ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรต่อไป

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวที่เข้าร่วมในโครงการการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว (หนอนหัวดำนะพรวัว) ด้วยวิธีผสมผสาน จำนวน 290 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2560 ค) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (สุรินทร์, 2556) จำนวน 169 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นแบบสัดส่วนของประชากรใน 4 อำเภอ ได้ดังนี้ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน 45 คน อำเภอบางคล้า จำนวน 50 คน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จำนวน 41 คน และอำเภอกองเขื่อน จำนวน 33 คน และ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามแบบปิด และคำถามแบบเปิด โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ตอน ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ตอนที่ 2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ตอนที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัวด้วยวิธีผสมผสาน ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัวด้วยวิธีผสมผสาน ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน

การวัดความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำนะพรวัวด้วยวิธีผสมผสาน ใช้แบบทดสอบความรู้โดยจะมีคำตอบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว คือ ใช่ และ ไม่ใช่ ถ้าตอบคำถามถูก จะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบคำถามผิดจะได้ 0 คะแนน

คะแนนความรู้ ประกอบด้วยคำถาม 15 ข้อ โดยมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 และคะแนนสูงสุดเท่ากับ 15 ในการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยความรู้สามารถจัดได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	0.00 – 5.00	หมายถึง ระดับความรู้ น้อย
คะแนนเฉลี่ย	5.01 – 10.00	หมายถึง ระดับความรู้ ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	10.01 – 15.00	หมายถึง ระดับความรู้ มาก

การวัดความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน ซึ่งมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ โดยให้ความหมายของคะแนน ได้แก่ เห็นด้วยน้อยที่สุด เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 2 3 4 และ 5 และใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ แบ่งตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ซึ่งมีช่วงคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 และแบ่งตามชั้นตามวิธีมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวน 5 ระดับ และความกว้างของชั้น (class interval) สามารถหาได้ดังนี้ (สุรินทร์, 2556)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง ระดับเห็นด้วย น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง ระดับเห็นด้วย น้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง ระดับเห็นด้วย ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง ระดับเห็นด้วย มาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง ระดับเห็นด้วย มากที่สุด

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์จากแนวคิด ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวความคิดในการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่สื่อความหมายถูกต้องชัดเจนเป็นที่เข้าใจ และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ (try out) กับเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวที่เข้าร่วมในโครงการการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว (หนอนหัวด้ามะพร้าว) ด้วยวิธีผสมผสานแบบครอบคลุมพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย นำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นตามสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ของแบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.708 และความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีแบบผสมผสาน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.907 ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's reliability coefficient alpha)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

เกษตรกรเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.4 มีอายุเฉลี่ย 57.82 ปี จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คนรุ่นใหม่กำลังอยู่ในวัยเรียน หรือออกไปทำงานโรงงานมากขึ้น ทำให้เกษตรกรที่ทำสวนมะพร้าวเป็นเกษตรกรที่มีอายุค่อนข้างสูง และครอบคลุมเกษตรกรส่วนมากก็สนับสนุนให้บุตรหลานของตนเองเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป และมีปัจจัยหลายอย่างในการทำเกษตรที่เกษตรกรเองไม่สามารถควบคุมได้ ได้แก่ สภาพอากาศ การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ภัยธรรมชาติ นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 46.2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรการศึกษามาคับคั่งในสมัยก่อน มีการกำหนดการศึกษาเพียงแค่ระดับประถมศึกษาเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาดา (2557) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 58.48 ปี แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ทำการเกษตรมีอายุมาก วัยรุ่นหรือผู้มีอายุน้อยเลือกประกอบอาชีพอื่นมากกว่าอาชีพทางการเกษตร และเกษตรกรส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

เกษตรกรมีรายได้จากการทำสวนมะพร้าวต่อปีเฉลี่ย 104,692.31 บาท รายจ่ายในการทำสวนมะพร้าวต่อปีเฉลี่ย 24,543.79 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำสวนมะพร้าวโดยเฉลี่ย 26.56 ปี เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวโดยเฉลี่ย 8.50 ไร่ ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ของตนเอง การถือครองมีเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดที่ดินร้อยละ 95.9 สำหรับจำนวนแรงงานในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 2.03 คน และจำนวนแรงงานจ้างโดยเฉลี่ย 2.05 คน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาลีวรรณ (2555) ได้ศึกษาการผลิตมะพร้าวของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.01 คน และมีการจ้างแรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าว

ตอนที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน

สื่อบุคคล เกษตรกรเปิดรับข่าวสารจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ร้อยละ 68.0 เป็นเพราะนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรได้เข้าร่วมการประชุม ร่วมทำกิจกรรม พบปะเกษตรกรเป็นประจำ จึงเป็นช่องทางของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กับเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติรัตน์ (2556) ได้ศึกษาการใช้สารสกัดจากพืชสมุนไพรในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารสกัดพืชสมุนไพรจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด เป็นสื่อที่เกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย มีการพูดโต้ตอบกัน รองลงมาจากเพื่อนเกษตรกร ร้อยละ 20.7 และจากผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 11.3 ตามลำดับ

สื่อกิจกรรม เกษตรกรเปิดรับข่าวสารจากการอบรมและศึกษาดูงานมากที่สุด ร้อยละ 46.7 เป็นเพราะนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร และพาเกษตรกรไปศึกษาดูงานเกษตรกรตัวอย่างที่ใช้วิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติคุณ (2552) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตผักปลอดภัยของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารและความรู้เรื่องการปลูกผักจากการฝึกอบรม โดยมีเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตรให้ความรู้ การสาธิต อย่างใกล้ชิด และเห็นตัวอย่างจริง ทำให้เกษตรกรมีความเชื่อถือมาก รองลงมาจากการประชุม ร้อยละ 38.5 และจากงานรณรงค์ ร้อยละ 14.8 ตามลำดับ

สื่อมวลชน เกษตรกรเปิดรับข่าวสารจากแผ่นพับและโปสเตอร์มากที่สุด ร้อยละ 62.1 เนื่องจากสื่อทางแผ่นพับและโปสเตอร์ เป็นสื่อที่เกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย มีเนื้อหาที่กระชับได้ใจความ และภาพ สีสันดึงดูดให้เกษตรกรให้ความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดสื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ชนิดสื่อที่เหมาะสมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าว โดยเฉลี่ย แผ่นพับ โปสเตอร์ เอกสาร คู่มือ และคำแนะนำ ตามลำดับ รองลงมาจากหนังสือประกอบการอบรม ร้อยละ 22.5 และจากวิทยุชุมชน ร้อยละ 15.4 ตามลำดับ (Table 1)

Table 1 Number and percent Level of media information exposure on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method.

Media information exposure on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method	Number	Percent
Personal media		
Farmer friend	35	20.7
Local leader	19	11.3
Agricultural extension officer	115	68.0
Activity media		
Meeting	65	38.5
Training and excursion	79	46.7
Campaign	25	14.8
Mass media		
Community radio	26	15.4
brochure and poster	105	62.1
Training materials (book)	38	22.5

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 75.7 เป็นเพราะ เกษตรกรได้เข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานเป็นประจำ อีกทั้งมีนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมาถ่ายทอดความรู้มีการอบรมและศึกษาดูงาน และมีการศึกษาด้วยตนเองจากแผ่นพับและโปสเตอร์ ทำให้เกษตรกรมีความรู้มาก ประกอบกับการระบาดของรุนแรงของหนอนหัวดำมะพร้าวทำให้เกษตรกรมีการตื่นตัวมากขึ้นในการเฝ้าหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญญา (2557) ได้ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการใช้สื่อร่วมนิเวศวิทยาคูมเพื่อยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกร อำเภอบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะเกษตรกรมีนักวิชาการของกรมส่งเสริมการเกษตรมาให้ความรู้ อีกทั้งการระบาดของรุนแรงของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลทำให้เกษตรกรมีการตื่นตัวในการแสวงหาความรู้ ในการป้องกันและควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล (Table 2)

Table 2 Number and percent Level of knowledge on prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method.

(n=169)		
Knowledge on prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method	Number	Percent
Level High (10.01 – 15.00 score)	128	75.7
Level Moderate (5.01 – 10.00 score)	41	24.3
Mean = 11.87 S.D. = 2.36 Minimum = 15 Maximum = 6		

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน

เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน ด้านวิธีการสำรวจระดับการทำลายและการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานด้านประโยชน์และการนำไปใช้ และด้านการบริการและการส่งเสริม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.87 3.74 และ 3.66 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การระบาดของรุนแรงของหนอนหัวดำมะพร้าว ทำให้เกิดความเสียหายของต้นมะพร้าวอย่างมาก ทำให้เกษตรกรมีความสนใจ และตื่นตัวในการหาทางป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าว เมื่อนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรและรัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ในการส่งเสริมวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน เกษตรกรจึงมีความคิดเห็น โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (Table 3)

Table 3 Summary table average ($\bar{x}$) Standard deviation (S.D.) Level of farmers' opinions on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method.

(n=169)

Summary of farmers' opinions on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method	$\bar{x}$	S.D.	Level of opinion
The survey method for destructive stages and the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method	3.87	0.62	High
The benefits and apply	3.74	0.57	High
The service and extension	3.66	0.61	High
Total	3.76	0.53	High

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน กับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน โดยรวม (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานทุกด้าน (ด้านการบริการ และการส่งเสริม ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ และด้านวิธีการสำรวจระดับการทำลายและการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน) (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) (Table 4)

Table 4 Correlation coefficient (r) and p-value between the knowledge to opinions on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method.

(n = 169)

Knowledge on prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method	Opinions on the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method	r	p - value	Conclude
	The service and extension	0.280**	0.000	have relationship
	The benefits and apply	0.223**	0.004	have relationship
	The survey method for destructive stages and the prevention coconut black-headed caterpillar by integrated method	0.270**	0.000	have relationship
	Total	0.292**	0.000	have relationship

** Significant level of 0.01

สรุปผลการศึกษา

เกษตรกรเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.4 อายุเฉลี่ย 57.82 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 46.2 มีรายได้ในการทำสวนมะพร้าวต่อปีเฉลี่ย 104,692.31 บาท มีรายจ่ายในการทำสวนมะพร้าวต่อปีเฉลี่ย 24,543.79 บาท เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนมะพร้าวเฉลี่ย 26.56 ปี มีพื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 8.50 ไร่ การถือครองสวนใหญ่มีเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดที่ดิน ร้อยละ 95.9 เกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.03 คน และมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.05 คน เกษตรกรเปิดรับข่าวสารทางสื่อบุคคลจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ร้อยละ 68.0 สื่อกิจกรรมจากการอบรมและศึกษาดูงานมากที่สุด ร้อยละ 46.7 และสื่อมวลชนจากแผ่นพับและโปสเตอร์มากที่สุด ร้อยละ 62.1 และเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 75.7 เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.76 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน ด้านวิธีการสำรวจระดับการทำลายและการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน ค่าเฉลี่ย 3.87 ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ ค่าเฉลี่ย 3.74 และด้านการบริการและการส่งเสริม ค่าเฉลี่ย 3.66 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวในมะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน (ที่ระดับนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ 0.01)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ใน 3 ด้าน ดังต่อไปนี้ คือ

1. ด้านการสำรวจระดับการทำลายและการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องวิธีการสำรวจและการประเมินระดับการระบาดของหนอนหัวด้ามะพร้าวและวิธีการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวด้วยวิธีผสมผสาน พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติให้เกษตรกรเข้าใจและนำไปปฏิบัติในสวนเกษตรกรได้อย่างถูกต้อง
2. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ ควรมีการพัฒนาเกษตรกรให้มีทักษะ และความชำนาญในการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวจนสามารถนำไปถ่ายทอดต่อให้กับเกษตรกรอื่นๆ ได้
3. ด้านการบริการและการส่งเสริม ควรให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรควรมีการติดตามการสำรวจการระบาดของหนอนหัวด้ามะพร้าว และให้คำปรึกษาการป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวด้วยวิธีผสมผสานให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ อีกทั้งให้การสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ภาคิศาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร ทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญกรมส่งเสริมการเกษตรที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ และขอขอบคุณนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา และสำนักงานเกษตรอำเภอจังหวัดฉะเชิงเทราที่ช่วยประสานงาน รวมถึงเกษตรกรผู้ให้ความร่วมมือในการทำแบบสัมภาษณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2557. การปลูกมะพร้าวและการควบคุมศัตรูมะพร้าว. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร. 46 น.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2560. คู่มือโครงการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว (หนอนหัวด้ามะพร้าว) ด้วยวิธีผสมผสานแบบครอบคลุมพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพมหานคร: นิทรรศการการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด. 80 น.
- กิตติคุณ บุญทะนึ่ง. 2552. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตผักปลอดภัยของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฬามาศ กริพานิช. 2556. การพัฒนาชุดสื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดหนอนหัวด้ามะพร้าวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธิดารัตน์ กลิ่นหอม. 2556. การใช้สารสกัดจากพืชสมุนไพรในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิภาดา เจริญธนกิจกุล. 2557. แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัญญา แผลมเจริญพงศ์. 2557. ความคิดเห็นที่มีต่อการใช้เชื้อราบีวเวอเรียควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวของเกษตรกรอำเภอบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรินทร์ นิยมางกูร. 2556. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์และสถิติที่ใช้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ฐานบัณฑิต. 280 น.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2560 ก. ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2559/2560. กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา. 1-2.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2560ข. ข้อมูลสำรวจการระบาดของหนอนหัวด้ามะพร้าว. กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา. 1-2.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2560ค. รายชื่อเกษตรกรผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว (หนอนหัวด้ามะพร้าว) ด้วยวิธีผสมผสานแบบครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดฉะเชิงเทรา. กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา. 1-15.

- สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2560ง. เอกสารประกอบการอบรมการป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าว (หนอนหัวดำมะพร้าว) ด้วยวิธีผสมผสาน. กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา, ฉะเชิงเทรา. 40 น.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2560. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2559. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพมหานคร. 206 น.
- อาลีวรรณ เวชกิจ. 2555. การผลิตมะพร้าวของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วันรับบทความ (Received date) 16 พ.ค. 2561

วันแก้ไขบทความ (Revised date) 23 ก.ค. 2561

วันตอบรับบทความ(Accepted date) 5 ส.ค. 2561